

Hur skapar man en skogsråstämning?

I december 1875 begick Viktor Rydberg sin offentliga debut som skald, med sex dikter – "Oro", "Munken i klostercellen", "Skogsrådet", "Snöfrid", "Baldersbålet" och "Vaknen!" – i Bonniers populära kalender *Svea*. Eftersom det var mitt i julstressen var pressbevakningen summarisk, men signaturen C. T. i *Sydsvenska dagbladet snällposten* blev så pass imponerad att han trängde in 62 rader om dikterna i sin anmälan av *Svea* (23/12). Så vitt jag vet är det den första recensionen av Rydbergs lyrik, och den sammanfattas så här:

Vad som i betydlig mån utmärker alla dessa dikter är formen med dess verkligt musikaliska klangfärg. I detta avseende står "Skogsrådet" högst, och över detta stycke vilar i sanning en även genom yttre medel åstadkommen stämning av beundransvärd rikedom.

Om "Skogsrådet" har mycket skrivits, men sällan om det som signaturen C. T. lyfter fram. Hur skapar Rydberg diktens stämning? Valet av knitteln – ett medeltida versmått med hemvist i det germanska språkområdet – är en detalj som noterats. Knitteln har ganska fri och ojämn rytm; i varje rad skall finnas tre eller fyra betonade stavelser, plus ett skiftande antal obetonade som kan placeras lite hur som helst. När den används i nyare svensk litteratur för den med sig associationer till medeltid och folklig diktning, något som bidrar till "Skogsrådets" sagoton.

Diktens "musik" har påtalats av Sverker Ek, som menar att Rydberg med månskenets och skogsbrusets hjälp får fram den "rytmiskt musikaliska suggestion, som inringar Björn och driver honom i armarna på huldran". Men den ende som gått in på detaljer är Nils Svanberg, som ägnat några rader åt diktens

intrikata metriska struktur.¹ Dess sextonradiga strof inleds med sex långa och berättande rader, med omväxlande tre och fyra betoningar och rimstrukturen ababcc. Sedan följer fyra korta och "snabba" tvåtaktiga rader, som främst används för att bygga stämning. I första strofen står de för "den trolskt akustiska effekten", och även i de följande stroferna "förtätar de den trolska eller bergtagna stämningen". Från och med den elfte är raderna långa igen. Rad 11 (tre takter) rimmar korsvis med rad 13, så man väntar sig att rad 12 (fyra takter) skall rimma med rad 14. Men istället stoppar Rydberg in två trectaktiga rader med dubbla parrim: "men träna de *vinka* och *nicka*, / och stjärnorna *blinka* och *blicka*". Innan han, med en ny överraskning, avslutar med en sextaktig rad som knyter ihop rimmet med rad 12, och som genom sin längd och tyngd "lägger strofen till ro". Resultatet blir, menar Svanberg, en "*villsamt osymmetriskt*" dikt. Lika villande som dess skog, och ändå (kan man tycka) lika välknuten som dvärgarnas nät.

Men det är förstås inte bara rytm och versmusik som spelar roll i sammanhanget; minst lika viktiga är språk och ordval. Och just detta ämne har Alfred Sjödin nyligen berört, som del i en bredare uppsats i en internationell tidskrift.² Här sammanfattar han för *Veritas* läsare de för "Skogsråets" stämningar relevanta delarna av sin artikel.

TORE LUND

---

¹ Nils Svanberg, "Uttrycksfulla metriska former hos Snoilsky och Rydberg", *Nysvenska studier* 18(1938) s. 37-85, här: s. 63-64.

² Alfred Sjödin, "National Renaissance and Nordic Resonance. Language History and Poetic Diction in Nineteenth-Century Sweden", *Canadian Review of Comparative Literature / Revue Canadienne de Littérature Comparée* 47(2020):4 s. 496-512.